

Tii kà Paulo tà Tito Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?
Wà Paulo, pwi *apostolo.

É wii wiidà?
Nabibiu kâra *naja 62 ma 66, béaa kâra bénabwé
pai tâa kà Paulo na karapuu wâ *Roma, ma pai bà
kêe naawê. Munaa é tâa Macédoine wà Paulo. Côo
1 Timotéo Bétapoo popai. É wii na pàara na é wii ê
pâbéaa kâra tii kêe tà Timotéo.

É wii tâî?
Tà Tito, pwi naî pwi jè *Grec, na é tâa gòropô
Crète. É cèikî naa goo Iésu gée goo wà Paulo (1.4).
Na naja 46, âna é pâra wiâê naa *Iérusaléma (côo
Galatia naporomee 2). Duîjè naja gée na càùé, âna
é pâra wiâ Paulo naa na bêâracié kâra pai pâra kêe,
â ru piwakè naima, ba na ru inapâpari ê *Picémara
Wâdé (côo 2 *Korénito* naporomee 2, 7, 8, ma 12). Gée
na càùé, â wà Paulo, âna é panuâê naa Crète, ba na
é pitûâ naa na wâra pwapwicîri (1.3).

Cina é wii?
Nüma Paulo na é naa cè câmu tà Tito, ba na é
tòimiri ê picaatâa kà tèpa cèikî na Crète.

Dà ère ê tii bèeni?
Wà Paulo, âna é taniumiri tà Tito, â é ina têe ê
pai wâro kà pwina nümee na é pwi a pitûâ kâra

wâra pwapwicîri. Â é naa mwara ê pupûra tà tèpa cèikî—tà tèpa ijiao, tà pa ilàri dopwa, tà tèpa âboro èpo dopwa, ma tà tèpa cèikî na rà tèpa ênawéna kîri (*esclaves*) kà tèpa âboro na pwa neemururà. Â é picòo tàra cè pai wâro na o wâdé tà Pwiduée.

Pai pitàgoo tii tà Tito

Ipwabwàcu (1.1–4)

Popa bwàti wâra pwapwicîri â cicara tèpa pwa pupûra na rà tèpa pwâ (1.5–16)

Pai wârori wâro na wâdé (2.1–3.11)

Pai pacâmuri na jèpapara tèpa cèikî (2.1–10)

Âmu wâro kà tèpa cèikî (2.11–3.11)

Bénabwé popai ma ipicijii (3.12–15)

Ipwabwàcu

¹ Wâgo, Paulo, [na pwa tii tâgà, co Tito]. Go pwi ênawéna kà Pwiduée, ma pwi *apostolo kà Iésu Kériso.

[É cùruo pâ wà Pwiduée] ba na go nama pimaina too ê cèikî kà tâpé na é jèe pitòrigarirà. Â é cùruo, ba na go picòo târa ê âjupâra goo Iésu, ba na rà wârori ê wâro na papwicîri wà Pwiduée. ² Â, na wàrapwiri, â rà o cèikî ba gòò pâ, o tââ târa ê *wâro dàrà góori jaa Pwiduée. Ba bécaa [kâra ê pai tòpò kêe ê góropuu] âna é jèe mara ina pâ, na ée mwa naa tâjè ê wâro bëepwiri, â câé caa pwâ.

³ Â, na pâara na é jèe tâmara pacoo wà Pwiduée, *pwi a pa-udòjè, âna é jèe pamogòori* ê popai kêe bëepwiri. Â é cùruo, ba na go inapàpari.

1:2 Kolosé 1.27   *** 1:3** Pamogòori—Faire connaître.

4 Wâgà, co Tito, âna gà pwacèwii pwi âji naîô, gée goo ê cèikî na é dànamariju. Wâdé na tà tâgà ê *pimeaari imudi ma pinaanapô, na me gée goo Pwiduée kâjè ma *Kériso Iésu, pwi a pa-udòjè. Cidòri nyuâagà!

Popa bwàti wâra pwapwicîri

5 Na ia go picijiigà na gòropô Crète, â go ina tâgà pâ, na gà mwa tubanabwé ê wakè kâju naawê. Ba wâdé na gà tòpò cè tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri, naa na pâ jèpa village.

Pitòrigari bwàti tèpa pitûâ

6-7 Napwa naa goo pwi a pitûâ kâra wâra pwapwicîri, âna cùrué, ba na é piwéaari ê wakè kâ Pwiduée. Â wâdé na ê wâro kêe, âna pitòimiri na ara tèpa âboro diri. Â nye ticè cèna pâri ma pitòié goo:

É tâa bwàti goo tô wâdèe†;
 Câé caa pwi a-ipwamainaê;
 Câé caa pwi a wâdo;
 Câé caa pwi a putàmu, ma pwi a piokée;
 Câé caa pwi a bu mwani goro ê pwina é ina na pwâ.
 Â wà tèpa naîê, âna rà tèpa cèikî naa goo Iésu, na rà pitêre dàra, â càra caa tèpa wâro imudi;

8 Wâdé na:

É pwi a tòpi bwàti tèpa âboro na rà tèepaa mariê;

1:4 Roma 1.7; 2 Korénito 8.23; Galatia 2.3; 2 Timotéo 4.10   **1:6-7**

1 Timotéo 3.2-7; 2 Timotéo 2.24-26   † **1:6-7** É tâa bwàti goo tô wâdèe—Grec: Nye caapwi co wâdèe.

É pwi a meaari ê muru na wâdé;
 É pwi a nünüma bwàti;
 É pwi a *tàrù ma pitòimiriê;
 É pwi a piaabòrié.

9 Â wâdé na é pâra wiâra ê popai na tàrù, na picémara [naa na wâra pwapwicîri]. Â, na wàrapwiri, â o tàrù ê pupûra na é naa tà tèpa âboro, â ée pagòorà goo. Â o pâri ma é patûra tâpé na rà cicara ê popai.

Gà târi pwâ tèpa ipawâmi!

10 Po dau wâru ê pâ âboro na càra caa pitêre dàra. Â rà ipawâmi ê pâ âboro goro ê pâ popai kàra na piticémuru naa goo. Rà dau wâjaa tèpa *Juif na rà jèe cèikî, [ba rà tacoo goo pâra tâpé pâ, na rà pwa *kamaï]. **11** Wâdé na gà târi ê pwârâ. Ba rà pacâmuri tèpa âboro goro ê pâ muru na càcaa âjupâra, â rà nama gù ê cèikî kâra diri kaa pâ wâao. Â jèpwi mwara, âna rà bu mwani goro pâ pwina rà ina na pwâ.

12 Ba nye pwi jè âboro tàmanga gée jaa tèpa âboro wâ Crète, na é ina goo ê âji Ba kêe, pâ:

«Pwi âboro gée Crète,
 pwi âboro a pwâ;
 pwi a pwa ciritàu;
 ma pwi a dau ija.
 Câé caa pitêre dàjè;
 é pwi macii a piuti.»

13 È popai bëepwiri, âna âjupâra. Â gée goo kaa pwiri, âna wâdé na gà pacoorà ma pwarà, ba na o târù ê pai cèikî kàra. **14** Â gà ina târa pâ, na rà nabwé na rà ciburà têre ê pâ jèmaa ma autûâri kà pàra têpa Juif, na pwâ. Ba rà naa càùrà târa âjupâra. **15** [Pwa na rà papwicîri na jè uti pàra utimuru. Èco na jè tâmogòori pâ]:

Êdiri pâ muru, âna wâdé
ba kà tâpé na wâdé pwâranümarà.
Ticè na wâdé
tâ tâpé na tòri pwâranümarà,
tâ tâpé na tautâra na rà cèikî.

Wàrapwiri, ba tòri ê autâmogòrimuru kàra bau *pwâratùra-nigée-goorà. [Ba càra mu caa tâmogòori na rà picâdàrù ê pwina wâdé jii pwina èpà.] **16** Rà inapàpari pâ, rà tâmogòori wà Pwiduée, êco na càrarà, âna pâiti jjié. Càra caa pitêre dèe, â é miiri ê pwina rà pwa. Tapidau diri ê pâ wakè kàra, â jèe nye dau pwacoé ma rà pwa cè ji caapwi muru na wâdé.

2

Pai pacâmuri na jèpapara têpa cèikî

Pa âboro na pwanümarà

1 Wâgà, co Tito, âna wâdé na gà pacâmuri têpa âboro, wiâra ê picôo na *târù. **2** Gà pacâmuri têpa ijiao, ba na rà pitòimirirà, ma piaabòrirà. Â wâdé na rà wâro na cèikî, ma pimeaari, ma pidàpwicâari.

3 Â gà ina tà pa jiitàmu, pâ, wâdé na rà wârori ê wâro na pwicîri, ma wâdé na ara Pwiduée. Â rà cibwaa picocoo, ma dau wâdo dipâa. Wâdé na rà paari naa na càrarà ma tûâ kàra ê pwina wâdé na jè pwa. **4** Â wâdé na rà pacâmuri pa ilàri na pwa éarà, ba na:

Rà meaari tèpa éarà, ma èpo kàra;

5 Rà pitòimirirà;

Rà wakè bwàti naa na pwârawâ kàra;

Rà ipakîrirà naa goo tèpa éarà.

Â, na wàrapwiri, â wà tèpa âboro, âna o càra caa pitaurèe goo ê popai kà Pwiduée.

Pa âboro dopwa

6 Gà pagôo tèpa âboro dopwa, ba na rà pitòimirirà.

7 Â wâgà mwara, naa na diri pâ ére, âna wâdé na gà paari târa ê âji càrajè. Â gà pacâmurirà, naa na âji pwâranüma, ma ipapwicîri.

8 Wâdé na ê pwâratûra'gà, âna târù ma wâdé, ba na o càcaa pâri ma rà pitôtigà. Â wà tèpa pièpàrigà âna rà o kamu, ba ticè na rà pâmari ma rà pi-inajè ba èpà goo.

Tèpa ênawéna kîri

9 Wà [tèpa cèikî na rà] tèpa ênawéna kîri kà tèpa âboro, âna wâdé na rà ipakîrirà naa goo tèpa caa kàra, naa na diri pâ ére. Wâdé na rà mudàra cè pai wâdéarirà kàra. Â rà cibwaa tòpi târa goro putàmu.

10 Â rà cibwaa murarà. Wâdé na rà paari târa pâ, rà âjupâra ma târù, naa na diri pâ muru na rà pwa.

Êkaa na, naa wàrapwiri, â rà o côo wà tèpa âboro pâ, ê popai kà Pwiduée, *pwi a pa-udòjè, âna muru na dau wâdé ma pwényuâ.

Âmu wâro kà tèpa cèikî

11 Wà Pwiduée, âna é jèe paari ê *pimeaari imudi kêe, ba é me nau pa-udò diri tèpa âboro [ma naa tara ê *âji wâro jaaé]. **12** Â é pacâmurijè goro ê pimeaari kêe bëepwiri, ba na jè naaco diri pâ tûâ na câjè caa papwicîri wà Pwiduée goo, ma ê pâ câbewâdé kâra ê gòropuu bëeni na èpà. Â, na wàrapwiri, â jè wârori na pwi pâara nabà, ê wâro na pitòimiri, ma târù, na papwicîri wà Pwiduée.

13 Ba jè tapacîri goro cèikî ê tòotù na dau pwényuâa. Na pwi tòotù bëepwiri, â ée mwa wâjué côwâ wà Kériso Iésu, naa na ê pai maina ma muugère kêe. Ba wàé na é Pwiduée kâjè ma pwi a pa-udòjè. **14** É jèe panuâ ê wâro kêe, ba na é tipijè jii diri ê pâ càrajè na èpà. Â é pwa ma jè pwi Ba kêe, na jèe ticè èpà kêe, â na ciburâ dau nûmee na é pwa na wâdé.

15 Êkaa na wâdé na gà pacâmuri tèpa âboro goo diri ê pâ pwiibà. Â gà pagòorà, ma patûrarà. Ba tâ tâgà ê târù ma gà wàrapwiri. Â gà cibwaa panuâ ma é pwatétéri tâgà cè jè âboro.

3

Mudàra ma guwà pwa na wâdé

2:12 1 Ioane 2.16   **2:14** Exode 19.5; Deutéronome 4.20, 7.6;
Ézékiel 37.23; Galatia 1.4; 1 Pétéru 2.9   **2:15** 1 Timotéo 4.12

¹ Gà taniimiri [tà tèpa cèikî naa jaagà na Crète] pâ, na rà ipakîrirà diri tà tèpa ukai, ma tèpa pitûâ, ma tèpa kupénoch, â na rà pitêre dàra. Â wâdé na rà ciburà mudàra ma rà pwa ê pâ na jèpapara muru na wâdé. ² Rà cibwaa pinabaèpà cè jè âboro. Â rà cibwaa pitòocia. Wâdé na rà pitòimirirà ma moo ma ipakîrirà na ara diri ê pâ âboro.

³ Âjupâra pâ, napwiri, âna wàijè mwara, âna nye ticè na jè tâmogòori [naa goo Pwiduée]. Â tàutâjè na jè pitêre dèe. Â jè ipanuâjè, ba na ipa-imwürujè. Â jè pâ nau tèpa piénawéna kâra pâ câbawâdé imudi, ma ê pâ na jèpapara ipwâdée imudi. Jè pwa ê wâro na èpà. Jè tèpa piboo. Â jè tèpa pièpârijè. ⁴ Èco na:

É paari pai wâdé kêe
wà Pwiduée Caa,
*pwi a pa-udòjè.
Ba é meaarijè.

⁵ É nye pa-udòjè co,
goro *pimeaari imudi kêe.
Càcaa wàijè,
na jè piupajè côwâ,
goro pâ wakè kâjè.

É nama upwaajè
goro ê Nyuâaê Pwicîri;

[É cèitiri èpà
gée na pwâranümajè.]
É nama pitèpajè côwâ,
[ma naa tâjè wâro;

wâro na bwaa âmuê].

6 É naaboo naa gòjè
ê Nyuâaê Pwicîri;
me goo Iésu Kériso,
pwi a pa-udòjè.

7 É nama jè *târù na araé,
goro ê pimeaari kêe.
O tâa tâjè *wâro dàra gòiri.
Ba é jèe mara ina.
Â jè cèikî ba gòo naa goo.

8 Wàépwiri ê pwâratùra na âjupâra.

Naaco pitòocia goo pwapwicîri

Nümoor na gâ gòo, co Tito, goro ina ê pâ pwi bëepwiri, tà diri tâpé na râ cèikî naa goo Pwiduée. Ba na wàrapwiri, â râ o ciburâ pwa wakè na wâdé. Â ê pwina râ pwa, âna o wâdé ma âjimuru, ba kâra diri ê âboro. **9** Gâ cibwaa ipacè naa goo ê pâ jèkutâ imudi, naa goo pâ nee tèpa jojoorojè*—[tèpa pi-inà kâra goro pwapwicîri]. Â gâ uru jii ê pâ pitòocia goro ê *Naèà kâ Moosé. Ba diri ê pâ pwi bëepwiri, âna piticémuru naa goo, â càcaa muru na pitu tâjè.

10 Wiàna pwa cè jè âboro na é tò dii ma bara naa na wâra pwapwicîri, â gâ wailu patêreê. [Â wiàna câé caa pitêre dàgà] â gâ panuâê, â gâ cibwaa ipacè

3:6 Apostolo 2.17-18   **3:9** 2 Timotéo 2.14,16   * **3:9** 1re phrase—Muru na wâdé na jè niimiri tèpa jojoorojè. Êco na càcaa wâdé na jè ipwamainajè goo, ma pitòocia ma wâ pârâ tâpé. Wâ tâpé na é ina wâ Paulo, âna munaa râ niimiri pâ, râ tòpi jii Pwiduée ê autâmogòrimuru na wâgôro, gée goo pâ jèkutâ kâra goo pâ nee tèpa jojoorojè.   **3:10** Mataio 18.15-17

naa gooé. ¹¹ Ba wà pwi âboro na é wàrapwiri, âna é jèè pagà jii ê âjupâra. Â é tagére pwa na èpà, â é pitòtié còwâ.

Bénabwé popai

¹² Go o panuâ paé tâgà wà Artémas, é, wà Ty-chique. Â wiàna é tèepaa paé, â gà piwàcî me, nau pâmariô naa na ville Nicopolis. Ba go jèè niimiri pâ, na go tâa wê, na pàara aumoo. ¹³ Â gà pitu tà Zénas, pwi apoka†, ma wà Apollos, â guwà pwabwàti ê pai pâra kàru jiiwà, ba na o nye ticè cè pwina tiàu taru. ¹⁴ Â, na wàrapwiri, â wà tèpa cèikî béejè wâ Crète, âna rà picòò ê pai pwa cèna wâdé, ba na rà pitu tà tâpé na tiàu taru. Ba wâdé na pwa pwâra cè wakè kàra.

Ipicijii

¹⁵ Wà diri tèpa cèikî na rà wâjaao, âna rà naa bwàcu'gà. Â gà pwabwàcu mwara tà tèpa âji béejè naa na cèikî, na rà wêe.

Wâdé na é cau *pwényunuâariwà diri wà Pwiduée, goro ê pimeaari imudi kêe.

Cidòri nyuâawà!

3:12 Éfeso 6.21–22; Kolosé 4.7–8   **3:13** Apostolo 18.24; 1 Korénito 3.5–6, 16.12   † **3:13** Pwi apoka—Avocat. Pwi a-ipamurujè naa na wâra pitèimuru.   **3:14** Éfeso 4.28

**Tii Pwicîri: Âmu Aamwari naa na cî
New Testament in Paicî (NC:pri:Paicî)
Le Nouveau Testament à Paicî**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paicî

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Paicî

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

94c5d202-9853-5b91-879f-4a3023457d58